Bijlage I Evaluatie Transitievisie Warmte Zeewolde

Kwalitatieve evaluatie

Aanpak

Voor de kwalitatieve evaluatie van de transitie visie warmte zijn interviews gehouden. De Warmtetransitiemakers hebben vertegenwoordigers van de volgende partijen geïnterviewd:

- De gemeente Zeewolde
- Woningcorporatie Woonpalet
- Huurdersvereniging Huurdersbelangen Zeewolde
- Netbeheerder Alliander
- Warmtebedrijf Ennnatuurlijk
- Energiecooperatie Zeewolde Zon
- Energiecooperatie EnCoZ

Wat liep goed

Het wordt positief gewaardeerd dat de gemeente durft te acteren. Bij de start van de Transitievisie Warmte was de bewustwording onder inwoners groot.

De NIP-aanpak loopt goed. Ook de isolatieactie via Duurzaam Bouwloket werkte sterk, vooral door de combinatie van een aantrekkelijk financieel aanbod en ontzorging. De woningcorporatie is voortvarend aan de slag gegaan met het eigen bezit, met zowel isolatie als de inzet van hybride warmtepompen.

De buurtuitvoeringsplannen (BUP's) gaven inspiratie en brachten beweging, maar het is niet duidelijk in hoeverre dit ook tot concrete resultaten heeft geleid.

Wat kon beter

De Transitievisie Warmte gaf richting, maar was te weinig concreet. Door het ontbreken van een duidelijke tijdlijn en een helder handelingsperspectief ontstond bij inwoners een afwachtende houding. Het momentum van de eerste bewustwording is daardoor niet benut, en het gevoel van urgentie bij inwoners ontbreekt nu vaak. Het bereiken van alle inwoners blijft een belangrijk aandachtspunt.

In de uitvoering is het beeld versnipperd. De voortgang is vooral zichtbaar bij corporatiewoningen en veel minder bij particuliere woningen. In de wijken met BUP's blijft de uitvoering achter en is de actuele stand van zaken niet altijd duidelijk is. De huiskamersessies leverden onvoldoende richting op voor bewoners. Zij hebben behoefte aan persoonlijk advies. Een knelpunt zijn wijken met 'gespikkeld bezit', waar de organisatie en uitvoering complexer zijn.

Externe factoren belemmerden de transitie. Het afschaffen van de salderingsregeling zonnepanelen en de afschaffing van de verplichting tot hybride warmtepompen zorgden voor onzekerheid. De landelijke vertraging van de Wet collectieve warmte werkte door in lokale besluitvorming en tempo. Verder blijft professionalisering van energiecoöperaties een aandachtspunt.

De energie coöperaties leggen specifieke inhoudelijke accenten, waarbij de een vindt dat er meer focus op aardwarmte had moeten zijn en de ander vindt dat er meer focus op PVT oplossingen en minder op isolatie had moeten zijn.

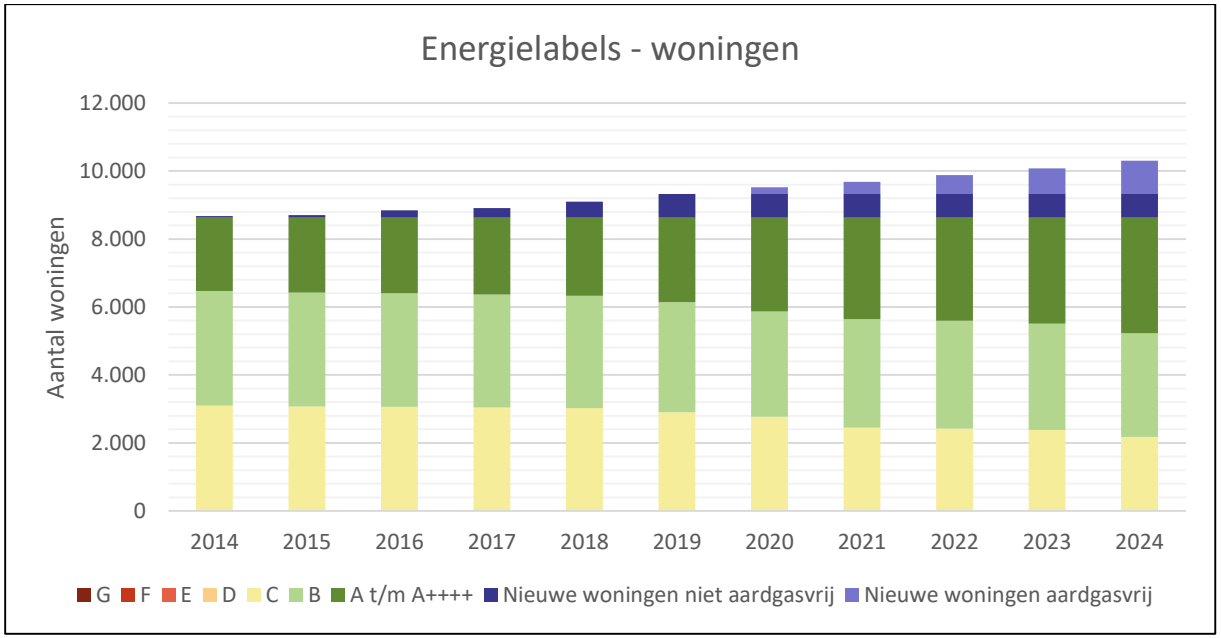
Geleerde lessen

- Meer interne capaciteit bij de gemeente om de transitie te versnellen.
- De gemeenteraad beter meenemen in keuzes en planning.
- Handelingsperspectief concreter maken met een duidelijke tijdlijn en zichtbare stappen. Dit helpt inwoners en professionele stakeholders
- Steviger investeren in communicatie en het meekrijgen van inwoners.
- Meer persoonlijke ondersteuning en advies voor bewoners

Kwantitatieve evaluatie

3.1 Huidige status woningvoorraad

In figuur 1 is de verdeling van de energielabels voor de woningvoorraad in Zeewolde over de afgelopen 10 jaar weergegeven. 90% van de woningen heeft een geregistreerd energielabel voor de overige 10% is een inschatting gemaakt van het energielabel op basis van het bouwjaar en gasverbruik.

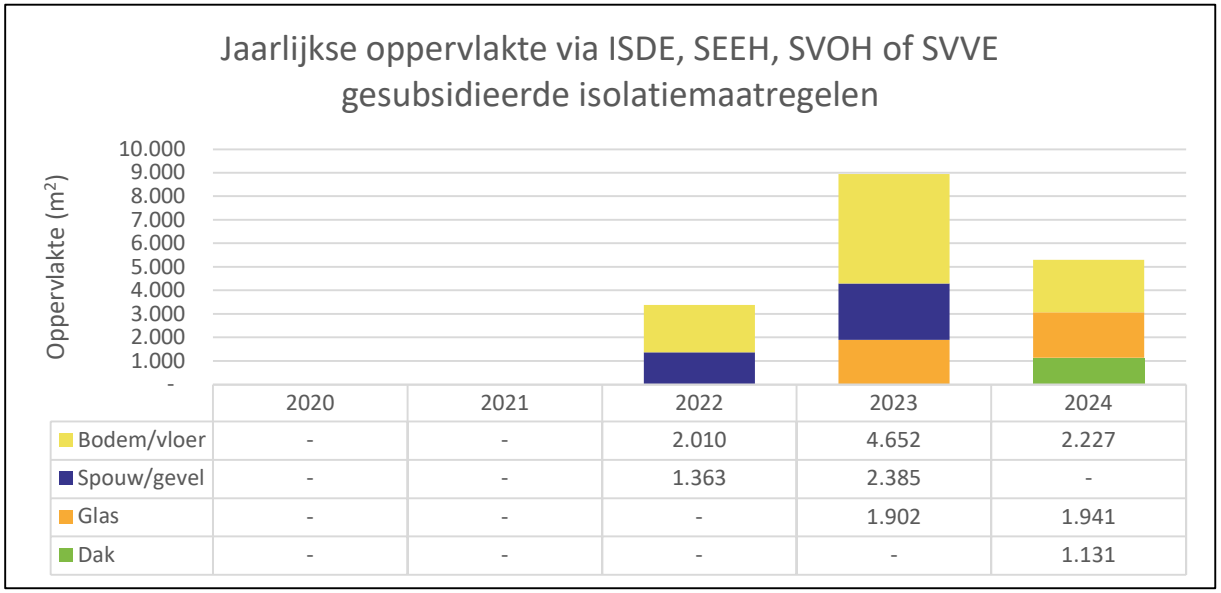
Zeewolde heeft een jonge woningvoorraad. De oudste woningens stammen uit 1984. De regels waaraan nieuwbouwwoningen toentertijd moesten voldoen maken dat de woningen al voorzien van dak, vloer en gevelisolatie en in de meeste gevallen ook dubbel glas. De woningen die tot aan de eeuwwisseling zijn gebouwd zijn voorzien van energielabel C, tenzij verder geïsoleerd.

In 2014 had 25% van de woningen label A, 39% label B en 35% had label C. Daarnaast waren er enkele woningen met een label D, F of nieuwbouw. Sinds 2014 zijn de energielabels van de woningvoorraad verbeterd. Zo nam het aantal woningen met label C af met 30%. Het aantal woningen met een label B daalde met 10%. Het aantal woningen met label A en nieuwbouw nam fors toe.

Sinds 2014 zijn er ook ruim 1700 bijgekomen, waarvan ongeveer 1000 sinds 2020. Vanaf 2019 zijn er geen vergunningen meer afgegeven voor nieuwbouwwoningen met een aardgasaansluiting. De woningen die vanaf 2020 zijn gebouwd, worden daarmee beschouwd als aardgasvij.

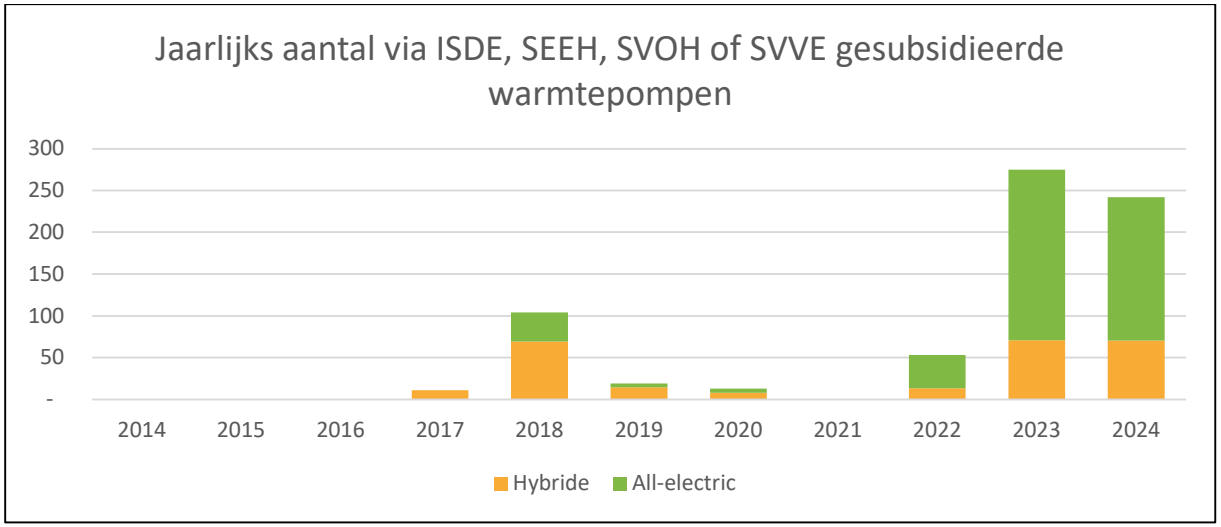
Naast de energielabels is gekeken naar de aangevraagde subsidies voor isolatiemaatregelen en voor warmtepompen. Deze geven inzicht in de hoeveelheid verduurzamingsmaatregelen die zijn genomen.

Figuur 2 geeft het jaarlijkse geisoleerde oppervlakte weer voor vloer, gevel, dak en ruitisolatie. Voor meerdere jaren of categorieen ontbreekt informatie. Wel is te zien dat er in 2023 een piek in subsidieaanvragen voor isolatiemaatregelen was. In 2023 waren de energieprijzen hoog vanwege de inval van Rusland in Oekraine. In 2024 is weer een daling te zien ten opzichte van 2024.

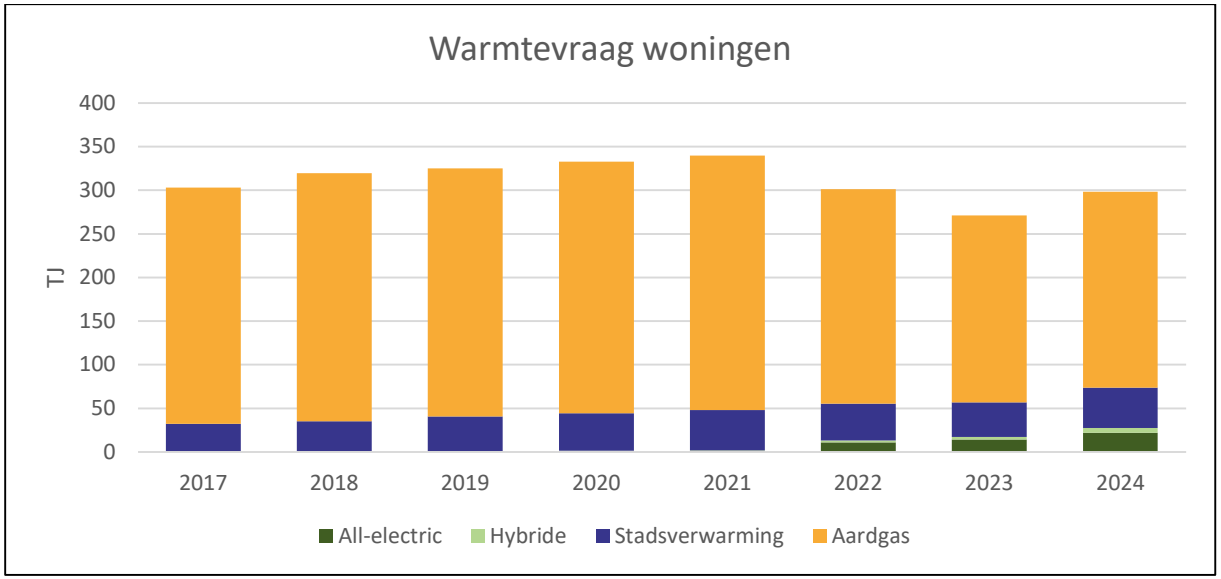
	2020	2021	2022	2023	2024
Bodem/vloer	-	-	2.010	4.652	2.227
Spouw/gevel	-	-	1.363	2.385	-
Glas	-	-	-	1.902	1.941
Dak	-	-	-	-	1.131

De onderstaande grafiek geeft het totale aantal ISDE-subsidie-aanvragen voor warmtepompen weer over de afgelopen tien jaar. Vooral in de afgelopen drie jaar zijn er veel subsidies aangevraagd voor warmtepompen. Daarvoor was alleen in 2018 er serieuze vraag. In 2024 neemt het aantal warmtepompen weer licht af ten opzichte van 2023. In de loop van 2024 is de verplichting tot een (hybride) warmtepomp bij de vervanging van een cv-ketel afgeschaft. Dit zou deels de daling in 2024 kunnen verklaren.

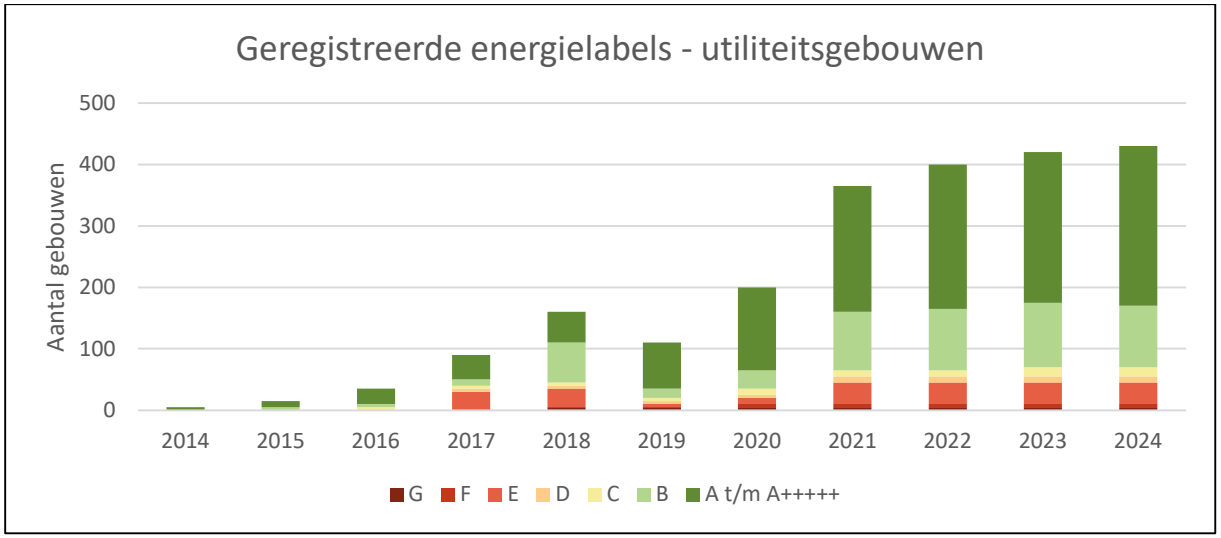
In de onderstaande grafiek is de totale warmtevraag voor woningen binnen de gemeente weergegeven. De warmtevraag is uitgedrukt in TJ en verdeeld per energiebron: volledig elektrisch, hybride, stadsverwarming en aardgas. De warmtevraag nam van 2017 tot 2021 nog toe. Ook het aantal woningen in de gemeente steeg in die jaren. In 2022 en 2023 nam de warmtevraag scherp af. Dit valt te verklaren door de energiecrisis waar Europa in 2022 en 2023 in verkeerde, die heeft geleid tot gedragsverandering en isolatie van woningen. In 2024 is de warmtevraag van woningen weer lichtelijk gestegen ten opzichte van 2023, mogelijk door de weer gedaalde gasprijzen.

De grafiek laat verder zien dat bijna een kwart van de warmtevraag op duurzame wijze wordt opgewekt. Zo'n 2000 woningen zijn aangesloten op het warmtenet in Zeewolde. Daarnaast zijn er bijna 500 woningen met een volledig elektriscge warmtepomp, en nog eens 500 met een hybride warmtepomp.

3.2 Utiliteitsgebouwen

Ook utiliteitsgebouwen moeten in 2050 aardgasvrij zijn, dus het is goed om ook daar inzichtelijk te hebben wat de status is van de gebouwen. Er zijn binnen de gemeente ongeveer 1900 objecten met utiliteitsfuncitie. In de onderstaande figuur zijn de aangemelde energielabels van de utiliteitsgebouwen in Zeewolde weergegeven. 75% van de utiliteitsgebouwen heeft daarmee geen geldig energielabel. De grootte van de opgave voor utiliteitsgebouwen is daarmee niet volledig in beeld.

Het is inmiddels voor alle utiliteitsgebouwen verplicht om een energielabel aan te vragen bij verkoop, verhuur of oplevering van utiliteitsgebouwen. Voor kantoren groter dan 100 m^2 is een energielabel C of beter sinds 2023 verplicht. Naast nationale regels worden ook op Europees niveau regels opgesteld voor utiliteitsgebouwen via de Energy Performance of Buildings Directive (EPBD). De handhaving op deze regels is vanuit de omgevingsdienst momenteel geen prioriteit. Voor bedrijventerreinen en andere utiliteitsgebouwen zijn tot op heden geen warmteplannen ontwikkeld.